

היום נלמד בעזרת ה':

גיטין דף סד

(המשך מעמוד קודם)

משנה: האשה שאמרה: אשה שעשתה שליח קבלה שיקבל את גיטה, והשליח חזר ואמר קיבלתי את הגט וקרעתי אותו. היא צריכה להביא שתי כיתות של עדים: ב' עדים שיעידו שהיא מינתה אותו לשליח קבלה, וב' עדים שיעידו שהבעל נתן לו את הגט והשליח קרע אותו.

אפילו הן הראשונים: כלומר אין צורך להביא דווקא ד' עדים, אפשר ששני העדים יעידו גם על המינוי של השליח וגם שהשליח קיבל את הגט. או שעד אחד יעיד על המינוי ועד אחד יעיד על הקבלה ועד שלישי שראה את שני הדברים יצטרף גם עם הראשון וגם עם השני.

גמרא: איתמר בעל אומר לפיקדון: בעל שנתן גט ביד 'שליש' (= אדם שלישי) והבעל טוען שהגט נמסר בידיו רק לפיקדון, ואילו השליש טוען שהוא נמסר בידי בשביל שיקבל את הגט עבור האשה ושהאשה מינתה אותו להיות שליח קבלה - מי נאמן?

לדעת רב הונא הבעל נאמן, כי אם הוא היה רוצה לגרש את אשתו היה עליו למסור את הגט לה ולא לשליש (מדובר שהאיש והאשה נמצאים באותה העיר). לדעת רב חסדא השליש נאמן, משום שהרי הבעל מסר לו את הגט והאמין לו ביודעו שאחר כך הוא יוכל לטעון שהוא היה שליח קבלה, ולכן אין הבעל נאמן לטעון הפוך מהשליש כי הוא מסר לו את הגט על דעת זה שאם ירצה יהא שליח גירושין ולא שומר פקדון.

מתיב רבי אבא (מברייתא): הודאת 'בעל דין' שהוא חייב כסף לחבירו, הרי זה כאילו העידו על כך מאה עדים והוא חייב לשלם.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

דבר נוסף: שלישי נאמן יותר משני בעלי דין המתווכחים ביניהם, כיצד? לווה שמסר כסף לשלישי, והמלווה טוען: מסרת לו את הכסף בשביל שיחזיר לי את החוב, ואילו הלווה טוען: מסרתי לו את הכסף כדי שישמור עליו כפקדון - השלישי נאמן לומר לשם מה נמסר לו הכסף.

קושיא על רב הונא, כי מדוע השלישי נאמן ולא הלווה? והרי לפי דברי רב הונא המוסר את הכסף נאמן שמסר את הכסף לפקדון, כי אחרת היה עליו למסור את הכסף ישירות למלווה ולא לשלישי.

תירוץ: שאני ממון: בממון מודה רב הונא שהשלישי נאמן, בגלל שהלווה שמסר לשלישי את הכסף לקח בחשבון שהשלישי יכול לטעון שהוא קיבל אותו עבור החוב למלווה, וממילא הלווה מוחל על הכסף ומסכים שהוא יועבר למלווה. אבל לגבי גט שזהו 'איסורא' לא שייך למחול עליו, ולכן סובר רב הונא שהשלישי לא נאמן אלא הבעל.

קושיא: והא תניא וכן לגיטין: הרי בברייתא נאמר שגם לגבי גיטין השלישי נאמן. ואם כן מוכח שלא כרב הונא?

הגמרא מתרצת: מדובר ב'גיטי ממון' דהיינו אדם שמסר שטר מתנה לשלישי שכתוב בו שהוא נותן מתנה לפלוני, והנותן והמקבל מתווכחים האם השטר נמסר לשלישי בתורת פיקדון או בתורת קבלה - השלישי נאמן להכריע.

קושיא: והא תניא וכן לשטרות: הרי בברייתא נאמר שגם לגבי שטרות השלישי נאמן. ואם כן בהכרח שמה שאמרה הברייתא שהוא נאמן לגבי 'גיטין' הכוונה גט אשה ולא שטרות ממון?

תירוץ: מידי גבי הדדי תניא?: והכי האם בהכרח שני הדברים הללו נאמרו מפי תנא אחד? שמא תנא אחד אמר 'וכן לגיטין' ותנא אחר אמר 'וכן לשטרות' ובעצם כוונתם לדבר אחד: שטרות ממון.

תנן האשה שאמרה וכו': קשה, מדוע האשה צריכה להביא עדים שהיא מינתה את השליח ועדים שהשליח קיבל את הגט וקרע אותו, והרי השליח הוא כמו 'שליש' ועליו להיות נאמן לומר שהוא קיבל את הגט, שהרי הבעל האמין לו בכך שמסר לו את הגט.

תירוץ: מי קא נפיק גיטא מתותי ידיה דלהימניה: האם הגט יוצא מתחת ידי השליח שנאמין לו? והרי הוא קרע את השטר! וגם אם הוא מחזיק את הקרעים בידיו אין זה מספיק, משום שכל הנאמנות של השליש היא בגלל שהוא מחזיק בידו את הכסף או את הגט והוא יכול לעשות איתם מה שהוא יחליט. אבל כאן שהוא כבר קרע את הגט אין לו נאמנות עליו.

קושיא: תינח אמרה: מובן מדוע צריך ב' עדים על המינוי שהיא מינתה את השליח, אך לא מובן מדוע צריך עדים על כך שהשליח קיבל את הגט מהבעל, והרי הקרעים בידיו ובהכרח שהוא קיבל את הגט מהבעל?

תירוץ: אמר רבא הא מני וכו': משנתנו סוברת כרבי אליעזר ש'עדי מסירה כרתי' כלומר העדים על מסירת הגט לידי האישה או שלוחה - יוצרים את 'הכריתות' של הגירושין, ולכן בלי עדים על המסירה אין לגט שום תוקף.

קרע למה לי: מדוע השליח היה צריך לקרוע את הגט? והתשובה: מדובר בשעת הגזירה של הגויים שאסור לקיים מצוות.

אמר רבה ומודה רב הונא: רב הונא מודה שאם האישה אומרת: השליש אמר לי שהבעל נתן לו את הגט לגירושין ולא לפיקדון - היא נאמנת.

קושיא: מי איכא מידי וכו': האם יתכן כזה דבר שאם השליש יאמר שהבעל מסר לו את הגט לגירושין הוא לא יהא נאמן, ואילו האישה שאומרת את זה בשמו היא כן נאמנת?

אלא אי אמרה: אלא רבה אומר כך: אם אישה אומרת 'בפני מסר הבעל את הגט לשליש לשם גירושין' היא נאמנת. משום שיש לה מיגו (= מתוך) שהיתה יכולה לטעון הבעל מסר את הגט לי בעצמי. (כלומר היא היתה יכולה לקחת את הגט מיד השליש בדרך לבית דין ולטעון שהבעל הביא לה אותו ולא לשליש - הראשונים). ולכן היא נאמנת לומר הוא מסר לשליש בפני לשם גירושין.

בעל אומר לגירושין: במקרה שהבעל אומר מסרתי את הגט לשליש כדי שיהיה שליח הולכה להביא את הגט לאישה, והשליש מסכים לדברי הבעל, והאישה אומרת השליש נתן לי את הגט והוא נאבד - אמר רבי יוחנן שאין לה נאמנות שהיא מגורשת, והיא צריכה עדים כדי 'דבר שבערוה'.

קושיא: ואמאי ולהימניה לשליש: מדוע השליש לא נאמן? והתשובה שהגט לא נמצא תחת ידיו וכנ"ל.

קושיא: ולהימניה לבעל: מדוע הבעל לא נאמן על שאמר שגירש ואותה?

תירוץ: מי קאמר גירשתי: האם הבעל אמר גירשתי את אשתי? הרי הוא רק אומר שהוא מסר את הגט לידי השליח, אך מי אמר שהשליח ביצע את שליחותו?

קושיא: ולימא חזקה שליח עושה שליחותו: והרי יש חזקה שהשליש שקיבל שליחות מהבעל ביצע אותה. וכמו שאמר רבי יצחק שאם אדם מינה שליח שיקדש לו אשה ומת השליח, האיש אסור בכל הנשים שבעולם. כי יש חזקה שהשליח ביצע את שליחותו וקידש אשה אחת, אך לא ידוע מי זו, ונמצא שבכל אישה בעולם יש להסתפק שמא היא אחת או אמא או בת של האשה שהוא קידש לו והוא אסור להתחתן איתה.

תירוץ: הני מילי לחומרא: כל מה שאומרים שחזקה שליח עושה שליחותו זה רק לחומרא, כגון במקרה שעליו דיבר רבי יצחק שהוא נאסר בכל הנשים שבעולם. אבל לא אומרים זאת לקולא, כגון במקרה שלנו שנתיר את האישה לשוק על סמך החזקה.

קושיא: וליהמנה לדידה מדרב המנונא: מדוע לא נאמין לאשה שהיא מגורשת על פי דברי רב המנונא.

תירוץ: הני מילי: כל החזקה שהיא לא מעיזה פניה זה דוקא כשאין סיוע לדבריה, אבל כאן שהבעל והשליש מסייעים לדבריה היא מעיזה לטעון לבעלה שגירש אותה, ולכן אין חזקה שהיא באמת נתגרשה.

משנה: נערה המאורסה או היא או אביה מקבלים את גיטה, היא מקבלת לפי שהיא גדולה ויש לה 'יד' לקבל את הגט, ואביה מקבל לפי שכל זמן שהיא נערה היא ברשותו.

אין שתי ידיים זוכות כאחת: אין שתי 'ידיים' יכולות לזכות בגט עבור אשה אחת.

וכל שאינה וכו': כלומר כל שאינה יודעת לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש אפילו ע"י אביה, לפי שהיא נחשבת לשוטה, שנאמר "וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָת וְנָתַן

בַּיָּדָה **וְשִׁלְחָה מִבֵּיתָהּ**, ומכאן שלומדים שרק אשה שבעלה משלחה ואינה חוזרת יכולה להתגרש, אבל שוטה בעלה משלחה והיא חוזרת.

גמרא: במאי קמיפלגי? במה נחלקו רבנן ורבי יהודה במשנה?

רבנן סברי שהתורה זיכתה לה 'יד' נוספת, דהיינו את היד שלה בנוסף לאביה. **ורבי יהודה סבר** שהתורה העמידה אותה ברשות אביה לגמרי כל ימי נעוריה, ורק לו יש 'יד', אמנם לאחר שנישאת כבר יצאה מרשות אביה ויכולה לקבל את גיטה.

למדנו במשנתנו - וכל שאינה יודעת לשמור את גיטה:

ת"ר, קטנה... ושאניה יודעת לשמור את גיטה אינה מתגרשת: כפי שהתבאר במשנה.

כל שמשמרת דבר אחר מחמת גיטה: שאם אָפְדָה את גיטה היא שומרת על דבר אחר שאינו דומה לגט, לפי שהיא חושבת שהוא גיטה.

רב הונא בר מנחם מקשה על ר' יוחנן: א"כ היא שוטה גמורה, ועליה נאמר שאם בעלה משלחה והיא חוזרת אינה יכולה להתגרש. ביאור: ר' יוחנן לא אמר שהיא שומרת על שטר אחר מפני שהיא חושבת שהוא שטר גיטה, אלא שהיא שומרת על 'דבר אחר', א"כ משמע מדבריו שהיא שומרת על דבר שאינו דומה כלל לגט והיא חושבת שהוא הגט שלה, וא"כ היא שוטה גמורה.

כל שמבחנת בין גיטה לדבר אחר: שיודעת להבחין בין גיטה לדבר אחר, וקטנה כזאת נחשבת כקטנה שיודעת לשמור את גיטה ומתגרשת.

*

צורר וזורקו, אגוז ונוטלו: קטן שנותנים לו צורר (= אבן) והוא זורק אותו, אבל אם נותנים לו אגוז הוא נוטל אותו, הרי הוא יכול לזכות לעצמו אבל אינו יכול לזכות לאחרים, כגון אם זיכה אדם לחברו משהו ע"י אותו קטן, דהיינו שמסר לקטן חפץ ואמר לו 'זכה בחפץ זה לפלוני', לא זכה פלוני בחפץ.

חפץ ומחזירו לאחר שעה: אבל אם נותנים לו חפץ ולאחר שמבקשים ממנו שיחזיר אותו בחזרה הוא אכן מחזיר, זה סימן שיש לו יותר דעת ולכן הוא יכול לזכות גם לעצמו וגם לאחרים (= זוכה לאחרים מדרבנן).

דא ווא אמת היא: לשניהם יש דין אחד, כלומר 'צרור וזורקו אגוז ונוטלו' ו'חפץ ומחזירו לאחר שעה' דינם שווה. **הגמ' מבררת:**

מאי דא ווא אמת היא? האם בשניהם זוכה הקטן גם לאחרים או בשניהם אינו זוכה לאחרים?

קושיא: **מתיב רב חנינא וורדאן:** (וורדאן = ממקום ששמו וורדניא) למדנו במשנה במס' עירובין - אם אחד מבני המבוי רוצה לעשות 'שיתופי מבואות' כדי שכל בני החצרות שבמבוי יוכלו להוציא חפצים מהחצרות למבוי בשבת וכן שיוכלו לטלטל בחצרות בשבת, מניח חבית של יין ואומר 'הרי חבית זו לכל בני מבוי', ומזכה לבני המבוי ע"י בני הגדולים או ע"י עבדו ושפחתו העבריים, ואומר להם 'קבלו חבית זו וזכו בה עבור כל בני המבוי', וע"י כך נחשב כאילו כל בני המבוי שייכים באותה החצר שהחבית שם ומותרים לטלטל חפצים מהחצרות למבוי וכן בחצרות עצמם. ע"כ המשנה שם.

האי שפחה היכי דמי: איך מדובר שם במשנה שאמרה שהוא יכול לזכות לבני המבוי ע"י שפחתו, אם מדובר שהיא הביאה שתי שערות, א"כ מה היא עושה אצלו והרי היא כבר יצאה לחירות ע"י סימני נערות (= שתי שערות), אלא בהכרח שמדובר שהיא עדיין לא הביאה שתי שערות, ובכל זאת אמרה שם המשנה שהיא יכולה לזכות עבור אחרים, וזה שלא כדברי רב חסדא שאמר שקטן שנותנים לו חפץ ומחזירו לאחר שעה אינו זוכה לאחרים.

תירוץ: **שאני שיתופי מבואות:** כיון ששיתופי מבואות זה רק מדרבנן (שהרי מדאורייתא אסור רק להכניס ולהוציא מרה"י לרה"ר) לכן גם קטנים יכולים לזכות לאחרים.

אמר רב חסדא: וורדאן (= רב חנינא וורדאן) נעשה כמו 'אילם' שלא השיב תשובה לדחות את התירוץ הזה.

הגמ' מבררת: **מאי הוה ליה למימר?** מה היה עליו להשיב?

תשובה: היה עליו להשיב **כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון:** כל מה שתיקנו חכמים הם תיקנוהו כדין תורה, ולכן אי אפשר לתרץ שכיון ששיתופי מבואות מדרבנן לכן קטנים יכולים לזכות לאחרים, לפי שאם מדאורייתא קטנים לא יכולים

לזכות לאחרים הרי שחכמים לא היו מתקנים שבשיתופי מבואות הם כן זוכים לאחרים.

ואידך: כלומר רב חננאל לא השיב כך לפי שמה שאמרנו שכל מה שתיקנו חכמים תיקנוהו כדין תורה זה שייך רק בדבר שיש לו עיקר מן התורה וחכמים הוסיפו עליו, אבל בדבר שאין לו עיקר מן התורה כגון שיתופי מבואות בזה הם לא תיקנו כעין דאורייתא.